

фармакології посідає важливе місце у процесі професійного становлення особистості клінічного провізора.

**УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ»
ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З «ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ
ІНФОРМАЦІЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОПІКИ»**

І. А. Зупанець, Т. С. Сахарова, О. О. Андрєєва, І. А. Отрішко

Кафедра клінічної фармакології та клінічної фармації

Національний фармацевтичний університет,

м. Харків, Україна

clinpharm@nuph.edu.ua

У сучасній парадигмі розвитку світової охорони здоров'я, сфокусованої на пацієнті, суттєво підвищується роль і ступінь участі в процесі лікування не лише медичних працівників, а й фахівців фармацевтичної галузі, зокрема, клінічного провізора, який безпосередньо залучається до процесу лікарської терапії. Основні практичні навички, необхідні клінічному провізору для належного виконання своїх професійних обов'язків, покликана формувати навчальна практика «Фармацевтична інформація та фармацевтична опіка», яка за графіком навчального процесу здобувачів вищої освіти зі спеціальності «Клінічна фармація» проводиться у IX семестрі. Метою навчальної практики є закріплення теоретичних знань з фармацевтичної опіки та набуття практичних навичок їхнього використання у процесі багатопланової роботи клінічного провізора; засвоєння основних принципів медичної етики та деонтології; визначення напрямків і набуття навичок проведення інформаційної і консультативної роботи в аптеці та у закладі охорони здоров'я (ЗОЗ).

З метою уніфікації виконуваного обсягу та змісту практичної підготовки у межах щоденної «технологічної карти» практики за тематичними модулями робочої програми співробітниками кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації розроблений практикум «Робочий зошит з навчальної практики з фармацевтичної інформації та фармацевтичної опіки». Практикум складено з урахуванням завдань навчальної практики, вирішення яких забезпечує набуття студентами конкретних знань та умінь, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки фахівця спеціальності «Клінічна фармація». Практикум структуровано на два блоки, що вміщують щоденний звіт про виконану роботу у ЛПЗ і аптечному закладі, відповідно. Кожен блок складається з окремих форм для заповнення, які містять чіткі вказівки щодо виконання визначеного різновиду роботи у межах завдань практики. На етапі ознайомлення з базою

практики увага студента зосереджується на характеристиці структури і порядку функціонування аптеки чи певного спеціалізованого відділення ЗОЗ, асортименті лікарських засобів з урахуванням категорій відпуску, зокрема, характеристиці безрецептурних препаратів (фармакологічні групи, лікарські форми тощо), різновидах медичної документації, яка супроводжує лікувальний процес, різновидах проведення інформаційної роботи, забезпеченості науково-методичною та нормативною документацією щодо здійснення фармацевтичної опіки, формах надання фармацевтичної опіки. Поточні завдання, які включені до практикуму, скеровують студента до засвоєння алгоритмічного підходу здійснення якісної фармацевтичної опіки. При роботі в аптеці, «біля першого столу», студент закріплює знання стосовно визначення симптомів найпоширеніших нездужань, при яких припустиме самолікування, «загрозливих» симптомів, що вимагають консультації лікаря, вибору оптимальних безрецептурних лікарських препаратів чи комбінацій у конкретній клінічній ситуації, враховуючи їх властивості, взаємодію з одночасно чи раніше призначеними препаратами, консультування з умов та тривалості раціонального застосування обраних ліків. Особлива увага приділяється реалізації на практиці принципів фармацевтичної опіки декретованого контингенту пацієнтів (вагітних та лактуючих жінок, осіб різних вікових груп, осіб з хронічною патологією). Певна практична ситуація занотовується у робочому зошиті за уніфікованою схемою: умови ситуації, аналіз ситуації, алгоритм співбесіди клінічного провізора та відвідувача аптеки, прийняте рішення, рекомендації. Окремим фрагментом практики в аптеці включено фармацевтичну опіку пацієнтів при відпуску рецептурних лікарських препаратів. Студент наводить у зошиті пропис рецепту, зауважує помилки у його оформленні (за необхідності), описує дії клінічного провізора щодо здійснення фармацевтичної опіки та інформування пацієнта. Другий блок завдань охоплює напрямки професійної діяльності клінічного провізора у ЗОЗ. Першочергова увага приділяється набуттю вмінь з опрацювання медичної документації, зокрема, листів лікарських призначень. Використовуючи знання з клінічної фармакології та фармацевтичної опіки, студент вчиться самостійно проводити аналіз призначеного лікування з обґрунтуванням доцільності вибору схем фармакотерапії конкретному хворому, здійснювати фармацевтичну опіку лікаря та хворого. У рамках кожного блоку практики запрограмоване проведення інформаційної роботи, для чого у робочому зошиті наведено поетапний план складання інформаційних повідомлень стосовно інноваційних та/або відомих лікарських препаратів, які орієнтовані на працівників аптек і медичний персонал ЗОЗ. Наведений шаблон повідомлення може використовуватись також для підготовки мультимедійних презентацій або у

інших формах інформаційного забезпечення. При проведенні підсумкового контролю знань оцінюється кожен етап навчальної практики на підставі записів у робочому зошиті та під час усної співбесіди, що дозволяє викладачу (керівнику практики) дати об'єктивну оцінку практичної підготовленості майбутнього фахівця.

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАСАД НАЛЕЖНОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОПІКИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ФАРМАЦЕВТИЧНА ТА КОСМЕТИЧНА ОПІКА»

І. А. Зупанець, К. М. Ткаченко, О. О. Андрєєва, О. Ю. Побережник

Кафедра клінічної фармакології та клінічної фармації

Національний фармацевтичний університет,

м. Харків, Україна

clinpharm@nuph.edu.ua

Відповідно до навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності «226 – Фармація, промислова фармація» освітньої програми «Технологія парфумерно-косметичних засобів» на II освітньому рівні підготовки (магістр) передбачено викладання вибіркової дисципліни «Фармацевтична та косметична опіка». Метою викладання навчальної дисципліни «Фармацевтична та косметична опіка» є засвоєння провізором (кваліфікації провізор-косметолог магістерського рівня вищої освіти) теоретичних знань та практичних навичок для проведення самостійно (або разом з лікарем) роботи із забезпечення максимально раціональної лікарської терапії у конкретного пацієнта дерматологічного профілю та/чи при застосуванні засобів лікарської косметики у межах здійснення фармацевтичної опіки в аптеці, косметологічному салоні, поліклініці чи у відділеннях багатопрофільного стаціонару. Основні завдання навчальної дисципліни полягають в засвоєнні загальної синдромології та симптомології найбільш поширених захворювань, які зустрічаються у практичній діяльності провізора-косметолога; засвоєнні загальної методології та принципів вибору лікарських препаратів для ефективної лікарської терапії на підґрунті Клінічних настанов та Протоколів провізора (фармацевта) при відпуску безрецептурних лікарських засобів конкретному хворому на дерматокосметологічні захворювання; вивченні факторів ризику розвитку та клінічних проявів побічної дії лікарських засобів та їх комбінацій; засвоєння основних підходів до зниження побічної дії лікарських засобів з урахуванням рекомендацій Державного формуляру лікарських засобів; засвоєнні принципів оцінки ефективності та безпеки застосування конкретних фармакологічних груп та лікарських препаратів при